

Otilija.

Novela. — Spisal Ksaver Meško.

Jesen.

Jesen je bila, in listje je odpadalo.

Po drevoredu za mestom je stopal postaren gospod. Ni bil sklonjen vsled starosti, še manj premagán po življenju in strt po letih. Bil je še krepak, lica so bila sveža, skoro mladostna. A tista prevdarna umerjenost in počasnost, ki zaznamuje in odlikuje starost, in že zelo osiveli lasje so pričali, da je petdeset let že precej prekoračil in mora biti že blizu šestdesetim, če jih ni že dosegel.

Stopal je počasi, kakor stopajo ljudje, ki se jim nikamor ne mudi, s tistim umerjenim mirom, kakor stopajo možje, ki preživljajo svoja stara leta v pokoju. Ne tarejo jih skrbi za vsakdanji kruh, ne naganja jih ura k vsakodnevnemu delu, v urad, v šolo, kamorkoli. Tako napravijo mirno in polagoma svoj običajni sprehod, mnogi slednji dan po eni in isti poti. Narede ga tem bolj mirno, če so brez družine, stari samci, ki se jim ne mudi tudi domov; saj jih ne čaka tam nihče in nič ko samotna, molčeča soba.

Drevored je bil že ves jesenski. Listje, kolikor ga je še v bolečinah trepetalo in umiralo na drevju, je bilo že vse orjavelo in orumenelo, tu tam živo rdeče. — Kako se je vendar veličastno bočil v poletju nad vsemi temi belimi stezami krasen zelen baldahin, da je solnce našlo le s težavo kako razpoko in špranjo, kako malo luknjico, skozi katero je kakor radoveden otrok pokukalo na šetalce spodaj na stezi, z drobnim belim prodcem posuti! A zdaj, glej, je ta baldahin ves razcefran; skozi ogromne luknje sije jesensko solnce brez ovire in razprostira čez stezo in čez rjavo in rumeno listje široko zlato preprogo.

Gospod je komaj slišal, kako mu je šumelo in vzdihovalo listje pod nogami. Le solnce se je veselil, da še sije in da sije s tako prijaznim, toplim sojem, ki je človek zanj v jeseni v dvojni meri hvaležen. Zadovoljno se je razgledoval med drevjem tja po travnikih, preplavljenih s solncem, ali gori na gozd, ki se je vzpenjal za drevoredom po položnem hribu in je ves gorel v solncu.

Pod gozdom se je drevored razmaknil in razširil, kakor bi se v širokem toku izlival v gozd. V polkrogu so stale tam klopi, vse oblite s solncem.

Da bi užil tem več te toplote, ki je jutri, po jutrišnjem morda že več ne bo, da bi se okopal do-

dobra v teh žarkih valovih, je sedel samotni šetalc na srednjo klop, ki se mu je zdela najbolj blagoslovljena s solncem.

Vzel je klobuk z glave in ga položil na klop ob sebi, palico je prislonil ob nogo. Pa se je naslonil z vso težo na naslonjalo klopi, kakor da ga je hoja silno utrudila in bi si hotel tukaj oddahiniti in odpočiti, morda celo malo podremati.

A ni zadremal. Zdaj zdaj je privzdignil glavo in oči in pomežiknil gori proti solncu, ki ga je grelo tako prijetno. Ves obraz mu je postal tedaj še bolj zadovoljen in prijazen, kakor bi se hvaležno smehljal dobremu solncu na nebu.

Kar je nenadoma zaslišal za seboj, na poti, ki se je vila sem doli iz gozda, glasove. Okrenil je nekoliko glavo in je zagledal med drevjem svetlo žensko obleko, ob njej temno moško. Kmalu zatem je zaslišal razločno:

»Zdaj v jeseni seve ni tako lepo tukaj. A če prideš spomladi, Otilija, greva sem, in tedaj boš videla, kako je krasno.«

»A meni je jesen zelo povšeč,« je odgovarjal poln dekliški glas.

»Res? A jesen je tako otožna.«

»Morda ravnazato,« je mirno govoril dekliški glas.

Tedaj sta šla mimo njega: mlad gospodič, pač študent, in dekle, napol kmetsko napol gosposko oblečeno, z zdravim, nekoliko zarjavelim licem, okroglim in mehkim, kakor zrela breskev.

Gospod na klopi se je z nenadnim sunkom odtrgal od naslonjala in se nekoliko dvignil, kakor bi nameraval vstati. Pa ni vstal. Z obema rokama se je oprijel klopi, kakor da se hoče podpreti ob njo in se tako obdržati na njej.

Tako oprt ob klop, je s široko razprtimi očmi strmел za odhajajočima, strmел dotlej, da je videl svetlo obleko deklíčjo beliti se in se bliskati med drevjem.

Še ko je ni več videl, je ostal dolgo nepremično v tistem napetem položaju, kakor da bi hotel zdajzdaj planiti pokoncu in pohiteti za mladima človekoma. Čez nekaj časa pa je naenkrat zlezal skupaj, kakor da ga je hipoma zapustila vsa moč. Naslonil se je spet na desko prečnico, s še večjo težo, nego ko je bil prišel do klopi. Počasi je segel po palici, jo zapičil v grušč pred seboj in naslonil nanjo obe roki, tudi z vso težo, kakor da sta mu tudi roki v hipu povsem oslabei.

»Otilija!« je zašepetal polglasno, skoro bolestno.

Ob tem imenu so mu misli iz jeseni hipoma pohitele dolgo pot nazaj, tja v življenja prelepo spomlad.

Pomlad.

Ko je hodil drugo leto v šolo, je prišlo sosedovo posestvo na boben. Po grlu je pognal sosed hišo in grunt, s kartami je zaigral in zapravil vso srečo svoje družine.

Kupili so neki ljudje iz ljudske, sosedne fare, napol gosposki ljudje.

Ko so se selili v novi dom, je baš pasel na travniku ob cesti. Čudoma je opazoval, kaj vse so pripeljali s seboj. A izmed vsega se mu je zdelo najzanimivejše in najlepše eno: mala deklica, ki je sedela na zadnjem vozu.

Bila je razoglava. Dolgi zlati lasje so se ji sipali čez rame in po hrbtu. Čez glavo je objemal to zlato bogastvo širok glavnik. — Take deklice še ni videl. Do večera se je venomer oziral tja gori proti sosedovemu dvorišču. In razveselil se je vsakikrat, če je prišla iz hiše k vozovom ter je ponesla kako malenkost pod streho.

Zvečer je pravil doma materi z veliko vnemo, kdo da se je priselil k sosedovim. In se je zelo čudil, da mater to tako malo zanima.

Drugi dan so imeli že pouk v šoli, ko je vstopil gospod nadučitelj v razred z mlado ženo, ki je vodila za roko deklico.

»Glej, sosedovi!« se je razveselil. A mu je takoj legla na srce lahka senca. »A danes ima robec, in se ji ne vidijo lasje.«

V šoli je vse utihnilo. Vseh oči so bile z zanimanjem obrnjene v neznano ženo in deklico. In vsi so pozorno poslušali, kaj bodo slišali od neznank ali o neznankah.

Da je privedla mati punico k zapisovanju, ker so se preselili v našo faro, je razkladal nadučitelj staremu učitelju Močniku.

Kako da se nova učenka piše, je poizvedoval učitelj.

»Otilija Munda.«

Otilija! — Čudno se mu je zdelo to ime, čudno pač tudi vsem drugim učencem, zakaj v hipu je šel po šoli pritajen nemir in šum, kakor če potegne čez polje lahen veter, kadar je žito že zrelo, in se nalahno dotakne bilka bilke, klas klasa.

Kje in kdaj da je rojena, je povpraševal učitelj s svojim počasnim, globokim basom in je zapisoval.

»Kje pa bo sedela?« je pogledal po šoli nadučitelj. Za njim tudi gospod Močnik. Gledal in razmišljal je nekaj časa. »Polno je pač zelo. Denimo jo za sedaj kar v prvo klop za fanti; majhna je.«

Vseh oči so se obračale za njimi, ko so stopali ob fantovskih klopeh. In vseh oči so se odprle širše, in vsi fantje so iztegnili vratove, ko je deklica počasi potegnila robec z glave in so se izpod nje vsuli valovi zlatih las, da so ji kar razžarili lepo okroglo lice. Okoli glave je blestel rumen glavnik.

Ko je sedla na odkazani prostor in si pospravila svoje stvari, je pripomnil gospod nadučitelj:

»Zdaj pa bi nam pokazala, kaj si se v prejšnji šoli naučila. Saj knjige imaš?«

»Imam jih.«

Govorila je s polnim, globokim glasom, skoro bolj moškim ko ženskim.

»Tole beri!«

Odprl ji je knjigo in ji pokazal berilo. A brala je slabo, slovkovaje.

Tedaj se mu je zazdelo, da je v hipu obledelo precej zlata njenih lepih las. Sklonil je glavo globoko nad čitanko, kakor da je nje za njo sram.

»Zdaj pa naj pokažejo naši, kako znajo. Kateri bo čital?«

»Jaz, prosim, prosim!«

Kar vrglo ga je kvišku. Na prste se je povzpел in je stegnil roko proti gospodoma, kakor daleč je mogel.

»Pa čitaj ti, Alojzij Golob.«

Vroč ga je izpreletelo po vsem telesu. — »Zdaj ji treba pokazati, kaj znam!« — Pa je bral z glasom, kakor bi bili okoli nje vsi gluhi.

»Dobro, dobro, Lojze!« je miril in hvalil čez čas stari gospod Močnik.

»To je Golobov Lojze, vajin sosed,« je razlagal nadučitelj. »Brati zna, da je veselje. In glas ima za tri.«

Ves rdeč od napora, veselja in ponosa je sédel.

»Pokazal sem ji, kako znam. Škoda, da ona čita tako slabo.«

Še isti dan jo je dobil proti večeru, ko je že zagnal krave v hlev, na vaški cesti.

»Ti, ali veš, kdo je danes v šoli prvi bral?« jo je vprašal s precejšnjo samozavestjo.

»Ne vem.«

Zelo se je začudil.

»Kako da ne ve? Ali le noče povedati?«

Pa se je odrezal še bolj ponosno:

»Jaz! Saj si me vendar videla in slišala.«

»Slišala sem. A gledala nisem mnogo okoli sebe,« je priznala mirno.

»Morda si se zelo bala?«

»Kaj bi se bala! Saj je bila mama z menoj.«

»Saj res,« je pomislil. Obenem se je čudil, da pravi »mama« in ne »mati«, kakor on svoji materi, in da jo tika, kakor nadučiteljeve gospodične svojo mater. — »So pač bolj gosposki ljudje,« si je tolmačil in se umiril. Pa je pričel z drugim pogovorom.

»Ti, Otilija, pa boš zdaj ostala za vedno tukaj?«

»Bom. Saj bosta mama in atek tudi. — A ti, zakaj pa mi praviš Otilija? Tako se pišem le v šoli, doma pa me zovejo Tilika.«

»Pa ti bom rekel tudi jaz tako,« je bil takoj pri volji. »Ti, pa veš, kdo je prvi v šoli?«

»Kdo? Pa menda ne ti?«

»Kdo pa? Ali me nisi slišala danes, kako znam čitati?«

Nič se ni čudila, da je prvi, kar mu ni bilo posebno po godu. Še nekako čudno se je smehljala.

»Pa si tako vpil.«

Vse bi bil pričakoval prej nego ta očitek. A si je naglo opomogel.

»Saj mora vsak na glas! Kaj v tisti šoli niste, kamor si ti hodila do zdaj?«

»Ne vem prav,« je menila malomarno in je naglo napeljala pogovor na drugo stran.

»Ti si Lojze? Moj največji brat je tudi Lojze.«

»A jaz pri nas nisem največji. Sta še dva večja, Tine in Ivan.«

»Sestre pa nimaš?«

»Imam, eno.«

»Kako pa ji je ime?«

»Micika.«

»Tudi moji najmlajši je ime Micika.«

»Te pa še nisem videl. Da je manjša, praviš?«

»Manjša. Šele tri leta ima.«

»A ti, kako pa je tam, kjer ste bili do zdaj?« je hotel vedeti.

»Same gorice so tam,« je pripovedovala z velikim veseljem. Bilo je vidno, da jo to zelo zanima. Njen glas, poln in zvoneč, je kar pel.

»Mi imamo tudi gorice, tri.«

»Pa imate tudi kostanje pri goricah?«

»Imamo, dva. A eden nobeno leto ničesar nima.«

»Kako da ne?«

»Te pa jaz ne vem.« — Pomislil je. — »Morda je prestar, kakor je bila jablana za hišo, ki smo jo lani posekali. Ta tudi nič ni imela.«

»Pa je bila velika?« je hotela vedeti.

»Velika. A že vsa črviva in pišiva. — A veš, imamo pa pri enih goricah velik oreh. Ta pa strašno rodi.«

»Orehe jem tudi rada.«

»Dam ti v jeseni orehov in kostanjev, če si bodeva dobra.«

»Zakaj bi si ne bila?« se je čudila.

»S sosedovo, Gašparčevo Tiliko, si nisva.«

»Je pri sosedovih tudi Tilika?«

»Je. Pa se piše Matilda, ne Otilija. Takega imena še nisem slišal.«

»Ne? Čudno. — A zakaj si nista dobra?«

»Ker se norca dela iz mene.«

»Zakaj pa?«

»Kaj pa jaz vem! Hudobna je, zato.«

Pomolčala je. Morda ni vedela na to kaj odgovoriti, zato je nenadoma pričela spet s šolo.

»Ali boš jutri tudi čital v šoli?«

»Bom, če me gospod pokličejo. A če me tudi ne bi, bom držal roko kvišku, pa me že bodo. Samo poslušaj, kako bom bral!«

»Saj bom.«

»Kaj pa, ali pisati znaš dobro?«

»Precej.«

»Če pa brati kdaj ne boš znala, ti že jaz pošepčem. Saj ne sedim daleč proč. Le poslušni!«

»Boš res?«

»Zakaj ne bi? Saj sva sosedova.« —

Še bolj ju je zblížalo, ko je kmalu zatem v dejanju pokazal, da se hoče in mora potegniti za njo, ker sta sosedova.

Prihajala je skoro redno prepozno v šolo. To mu ni ugajalo. Ni sicer mislil, da bi hodila skupaj. Zakaj bilo bi ga noter v zemljo sram, če bi se norčevali iz njega, da hodi s punco. Je bilo tudi zapovedano: fantje posebej, dekleta posebej. A zdelo se mu je, da malo ceni šolo, ker ne prihaja o pravem času. Jo je tudi vprašal: »Ti, zakaj pa dan na dan zamujaš?«

»Če pa mama tako pozno zajtrk skuha,« je odgovorila precej čemerno.

Proti temu vzroku je bil seve brez moči. Zato je rajši molčal.

Ni še hodila štirinajst dni v šolo, ko je prišla nekega dne izredno pozno.

»Otilija Zamuda!« je izpregovoril nekdo v klopi pred njim na glas, komaj da je vstopila.

Ozrl se je. Seve je on, tisti rdečelas Kosi, ves razcefedran in zamocafikan fant nekje z vrhóv na drugi strani fare, najhujši kričáč v šoli. Nekoliko se je dvignil v klopi in se na široko reži proti durim.

Preden se je prav zavedel, kaj da dela, se je bliskoma stegnil čez klop proti njemu in ga je z vso silo česnil po hrbtu.

»Ti, Golob, pa misliš, da si na paši?« se je razhudil učitelj Močnik; a zdelo se je, da le bolj prisiljeno, in da sam privošči Kosiju bunko. »Tja k peči poklekni. Ti, Kosi, pa za vrata.«

Moral je klečat. A je bil vendar zadovoljen, da se je potegnil za Tiliko.

Tisti večer mu je prinesla na cesto, ko je gnal živino domov, debelo rdeče jabolko.

Ves v ognju ji je zatrjeval:

»Vsakikrat te bom branil, če bi te imel kdo za norca ali bi ti kaj storil. In če bi moral iti klečat vsak dan! Danes sem prvič, da veš! — A veš, materi povej, da naj prej skuhajo zajtrk. To ni nič, če prideš vedno najzadnja v šolo.«

* * *

A nagloma so minila leta, ko sta hodila skupaj v šolo, kakí dobri dve leti. Minila leta, ko ji je dajal orehov in kostanja, kakor ji je obljubil; ko je nabiral za njo lešnike in je bil vesel, če jih je z veseljem sprejela. Minila leta, ko jima je bil najvažnejši pogovor o šoli. Minil čas, ko sta skupaj pasla in jo je učil na paši brati, ker ga je v šoli vsakikrat v srce zbolelo, če je tako slovkala in se je ob vsako besedo po trikrat zadela, preden jo je prav izgovorila. Rdeč kakor kuhan rak je sedel včasih v klopi, in vroče mu je bilo v glavi in po vsem telesu, ako jo je učitelj pokaral, da nič ne zna, ali so se ji drugi šolarji smejali. Sram ga je bilo huje, nego če bi bil sam oštet in bi njega zasmehovali in sramotili.

Minila so leta in prišel je čas, ki je v hipu izpremenil vse njegovo življenje: moral je od doma, v šole.

Ne bi mogel reči, da se je ločil s posebno težavo ravno od Tilike. Bolest mu je povzročala ločitev vobče, ločitev od doma, od vseh domačih, od vsega dotedanjega življenja. Omiljevalo ali vsaj dušilo pa je to bol veliko pričakovanje, kakšno da bo novo življenje. In ko je stopil vanj, in so se zgrnili nad mlado dušo valovi premnogega novega in neznanega, njegova duša sicer ni pozabila doma, ne se otrsela kmalu in izlahka domotožja, a slika Tilikina se ni dvigala preizrazito iz prošlosti. Pač je živela v spominu, rad je mislil včasih na njo, ni pa bilo v srcu kakega posebnega hrepenenja po njej.

Tudi o počitnicah se nista bolj zblížala. Pozdravila sta se, kadar sta se srečala, govorila kaj

vsakdanjega, brez vznemirjenja, kakor sosedna otroka. Nikoli več, nikoli drugače.

Kar se je o nekih počitnicah, po sedmi šoli je bilo, vse to naglo in korenito zaobrnilo.

Prvo nedeljo je bil doma. Po maši je šel z mladim učiteljem Svetino, ki sta se to jutro šele spoznala, prvi iz cerkve. Učitelj je stanoval kakih deset minut od cerkve, ob poti, koder je moral on domov. Obljubil mu je bil pred mašo nekaj knjig, zato je šel zdaj z njim.

Pregledovala sta knjige in sta stala pri oknu učiteljevega stanovanja, da bi se ljudje nekoliko razšli. Šele potem je nameraval iti tudi on, da bi sam in nemoten že med potjo nekoliko pregledal knjige.

»To je dekle, ta Mundova Otilija!« je nenadno pridušeno vzkliknil učitelj in se je nagnil bliže k oknu.

Nekako neprijetno iznenaden po njegovem vzkliku, polnem vročine in tihe strasti, se je ozrl v učitelja. Videl je, da se mu oči kar svetijo in mu blede ustnice podrhtevajo.

A tudi njemu so se oči kar razprle od začudenja in veselja, ko se je nagnil k oknu in je zazrl Tiliko, ki je prihajala z dvema drugima dekletoma baš sem proti hiši. Zakaj, glej, to leto se je razcvetela, da bi jo komaj spoznal. Ob hodu se je v bokih nalahko zibala, in nekako zibalo se je na njej vse, vse kipelo od mladosti, moči in življenja. Obraz ji je bil svež kakor življenje samo, med sočnimi ustnicami so se ji med govorjenjem belili zobje. Okoli pasu se ji je vil trak v narodnih barvah, dolge pentlje ob strani so ji pri naglem, prožnem hodu plahetale.

Kmalu in hladno se je poslovil od učitelja.

Popoldne se je napravil na sprehod noter v travnike in v gozde na hribu ob dolini. Ker je videl, da sedi Tilika pod hrastom na dvorišču, je stopal tik ob plotu.

Kaj da dela? jo je vprašal, dasi je videl, da bere, in se je ustavil ob nizkem, pletenem plotu in se naslonil obenj, kakor da ne namerava iti kmalu dalje.

»Berem,« se je nasmehljala in pogledala iznad knjige.

Kaj da bere?

»Dunajski Zvon.«

»Dunajski Zvon?« se je začudil. Kje da ga je dobila?

Od učitelja Svetine. Ta da ima mnogo bukev in jih rad posoja.

»Tako?« je zategnil. Začutil je, da ga je odgovor vznemiril, skoro zbolel.

»Pa bi ti smel dati tudi jaz kako knjigo?« je poizvedoval in je hotel s tem pregnati tisto hipno neprijetno čustvo.

»Prosim. Pa kaj lepega.«

»Bereš tudi pesmi?«

»Rada, če so lepe.«

»Pa ti dam Prešerna in Boris Mirana. A morda si jih že brala?«

Da še ne, je priznala. In se je počasi sklonila, utrgala ob klopi bilko trave, jo položila med liste in knjigo zaprla. Položila je knjigo na kolena in ga je vprašala, kako se mu je godilo med letom v mestu. In če ostane zdaj vse počitnice doma ali namerava kam iti.

Govorila je mirno, prijateljsko in zaupno, kakor vsa leta.

To ga je potolažilo in razveselilo.

Knjigi ji je dal še isti večer.

A kako se je začudil in obenem razveselil, ko mu je čez nekaj dni rekla: »Ti, Prešeren pa je vendar kaj drugega ko Boris Miran.«

Prvi hip jo je samo začuden gledal. To jo je nekako zmedlo, kakor da se je zbal, da se je morda vendar motila.

»A po čem spoznaš to?«

»Po čem?« — Malo je premišljala. — »Veš, povedati bi ti tega ne mogla, a čutim to.«

Nekega večera ne dolgo potem se je vračal iz gozdov. Ko je šel mimo sosedovega dvorišča in je gledal, bi li kje videl Tiliko, je naglo stopila izza vogla in je prihitela k plotu.

Da ji naj razloži sonet »Velika, Togenburg, bila je méra trpljenja tvojga«, ga je zaprosila. In prebrala je s poltihim, sladko pevajočim glasom ves sonet, sklonjena globoko v knjigo, ker je bilo že mračno, in še kazala si je s kazalcem od vrste do vrste.

Nagnil se je čez plot in se tudi sklonil nad knjigo, da sta se jima glavi dotikali. Videl je, da je imela položen v knjigo na tisti strani rdeč, že napol suh cvet.

Sladko ga je božal njen dih, božal njen pojoči glas, in z radostjo in z nekako otožnostjo je pomislil na čas, ko je brala zelo slabo in jo je učil brati.

Sklonjen čez knjigo, ker ni znal soneta na pamet, ji ga je tolmačil.

Kadar je omenila kako besedo vmes, hotela vedeti še to in ono bolj natančno, je začutil na licih njen topli dih, ki mu je dražil živce in mu omamljal misli, da včasih sredi stavka naenkrat ni znal naprej. Roko je položil v knjigi napol slučajno, napol namenoma na njene zarjavele, a lepo oblikovane prste. Mehka toplota mu je lila iz njih v žile.

Ko ji je razlagal proti koncu, se ga je nenadoma polotila vesela, srečna razposajenost. Nalaho jo je prijel za brado in ji dvignil glavo, češ: »Čaj, ti mala Tilika, naj pogledam, ali sta tudi tvoji očesci ‚dva jezna keruba z mečem ognjenim‘.«

Kakor bi jo bilo sram, da ji tako od blizu strmi v oči, a bi mu bila vendar rada izpolnila voljo in mu jih pustila, da jih boža s svojim pogledom, so se ji dolge črne zenice počasi, počasi spuščale na oči. Zaprla jih je, a obenem se je, kakor bi ga hotela s tem potolažiti in odškodovati, kakor vsa omamljena naslonila z mehкими prsi tesno ob njega. In da se njeni prsti med listi knjige polagoma, a toplo oklepajo njegovih, je čutil.

V tistem hipu je za voglom hlevov zakašljajl moški glas. Zazdelo se mu je, da je glas Tilikinega očeta.

Naglo se je vzravnala in odtegnila in si je v zadregi popravljala in poravnavala robec na glavi. Mogoče, da sta ga v resnici potisnila na stran, mogoče ne, in je hotela s tem le prikriti zadrego.

»Lahko noč, Lojze, moram iti.«

»A cvet v knjigi, Tilika, za koga je?« je toplo zaprosil, zroč napeto proti voglu, ali bo kdo prišel.

»Ná ga, če ga maraš.«

»Hvala ti, Tilika.«

Naglo sta si segla v roke, česar do tedaj pri pogovorih in navadnem slovesu nista storila nikoli. Le ob slovesu koncem počitnic, a še tedaj v naglici in iz navade, ker sta bila sosedova.

Toplo sta si jih stisnila.

»Lahko noč.«

»Lahko noč. Sladko spavaj, Tilika!«

Stal je na mestu, da je izgínila za voglom. In še potem dokaj časa in je poslušal, kako ji pred hlevom oče glasno nekaj govori.

Ni razumel vsega, a zdelo se mu je, da jo krega, kje da postaja, ko je toliko dela.

Od tedaj se je razveselil vsakikrat, kadar jo je kje videl. Opazil je tudi pri njej, kako se ji lepe rjave oči vsakikrat smejejo od veselja, kadar se snideta in govorita. In glas ji je bil zdaj vsakikrat nenavadno mehak, mehkejši nego kdaj poprej.

Vendar nista govorila več tako mirno kakor poprej. Čutila sta oba, da nista več otroka, tudi ne si več samo sosedova, ampak da sta si mnogo bliže in mnogo več.

V prejšnjih počitnicah je pohajal po dolge ure in cele dopoldneve in popoldneve po gozdovih, posedal in polegal na mahu, prisluškoval gozdni

tišini, tisočerim skrivnostim, ki se pleto v logu od drevesa do drevesa, od veje do veje, od lista do lista. Poslušal je trkanje žolne, smeh šoje, krakanje vran, plovečih nad šibečimi se vrhovi proti gnezdom, skritim v vrhovih smrek. Po ure je stal kje ob mravljinjaku in motril preživo, prezanimivo življenje mravljinškega taborišča. Ali se je zaglobil v knjigo, da ni vedel, kdaj je minilo poldne in bi bilo treba iti obedovat; da ni opazil, kdaj je ugašalo solnce, in ga je zdramil šele hlad večernih senc, opozoril ga šele mrak, da je treba vstati in se napotiti proti domu.

A zdaj je rajši ostajal doma ali vsaj v bližini doma. Posedal je skoro dan na dan v brezju nad vasjo. Pač je imel na kolenih ali v roki odprto knjigo, a bral je površno. Bolj pozorno se je oziral doli v vas, ali bi zagledal kje Tiliko.

Včasih je delala kje na polju, in jo je opazoval po cele ure. Občudoval je od daleč njeno krepko, kipečo postavo, veselil se njene mlade čilosti in moči.

Kdaj drugikrat je prepela v koruzi, na njivi takoj ob domu, vse popoldne. Poslušal jo je neutrujen ure in ure. Pač mu je govoril večkrat v srcu tajen glas in lastno hrepenenje: »Pojdi k njej, se kaj pogovorita! Saj bi bila tudi ona vesela.«

A odločiti se ni mogel za to nikoli.

»Morda bi kdo videl, in zlobni jeziki bi takoj zaobrnil vso stvar na najslabšo stran. Bolje bo za oba, če ne grem.«

Sam je večkrat čutil, da sta baš to zatajevanje in ta odpoved delala njuno tiho ljubezen le lepšo. Očuvala sta jo vsakega omadeževanja.

Zvečer, preden je legel, je navadno stal še nekaj časa pri oknu in je strmel čez obširno dvorišče in čez cesto na sosedovo hišo. Razsvetljena okna so mu gledala naproti, kakor bi ga prijazno pozdravljala in mu klicala: »Lahko noč!« Ko je legel, je premislil v duhu še enkrat ves dan. In bilo mu je pri srcu toplo in voljno in obenem tako čudno, da bi se glasno zasmel v sanjavo tišino noči in male spalnice in bi obenem zajokal.

Tako ga je osrečevala in obenem težila velika skrivnost, ki jo je nosil v srcu: prva ljubezen.

Zadnja nedelja v počitnicah.

Precej zgodaj se je odpravil od doma, da se poslovijo, če jih dobi doma, še pred pozno mašo, pri duhovnikih in učiteljih.

Ko je stopal skozi gozd nad vasjo, je zaslišal za seboj nagle korake. Ozrl se je.

»O ti si, Tilika!« se je iznenaden razveselil.

»Da. Tako sem hitela! Videla sem te, da greš.«

Ni pokazal, kako so ga razveselile te besede. Le gledal jo je, ni mogel odvrniti od nje oči: ves obraz, en sam cvet, se ji je smejal od sreče, da ga je dohitela in sta skupaj; smejale so se oči, tople in lepe, kakor da je tudi v njih velik, prelep praznik; na kipečih prsih ji je cvetel krasen šopek.

»Kako lep pušlec imaš! Ali bi ga dala meni?«

»Saj sem ga zate naredila,« se je smehljala sramežljivo in srečno.

Naglo je odpela šopek s prsi in mu ga dala. Lep je bil, a še lepši se mu je zdel njen smehljaj in tisti topli, a vendar dekliško-sramežljivi pogled, ki mu je zrla z njim v oči. Videl in čutil je: vsa njena duša mu drhti naproti, vsa duša mu govori po tem pogledu: »Ljubim te!«

Čez vrhove se je razlilo sem od fare svečano zvonjenje, kakor da so v hipu zapeli vsi vrhovi sanjave šume.

V gošči ob poti je zapel kobilar...

Zadnji dan doma. Drugo jutro je bilo treba zgodaj odriniti na železnico.

Šel je po slovo k sorodnikom v oddaljeno vas. Do noči se je zamudil tamkaj in se je vračal pozno.

Bila je prekrasna septembrska noč, ne prehladna, a tudi ne več topla kakor prejšnje počitniške noči, ko se je včasih vračal od fare ali od kakega sošolca tudi pozno v noč. Tiha je bila in mirna, kakor da je ves svet umrl, in kakor da je luna na nebu mrtvaška sveča, ki sveti mrliču s čudnomirnim, milim sojem.

Vračal se je nekako nemiren. Deloma ga je razvnelo vino, ki so ga silili z njim pri žlahti, deloma je vplivala morda sanjavost noči in tiha, skoro težka melanholija prve jeseni: vse misli so mu bile vso pot polne Otilije. Čim bliže je prihajal selu, tem bolj je hrepenel k njej: da bi jo videl še enkrat pred odhodom, govoril še enkrat z njo, vsaj nekaj besed, čutil še enkrat njeno mehko roko v svoji.

Vas je spala. Spal je mlin pod vasjo in ni šumel. Spali so menda vsi psi, nobenega ni bilo nikjer slišati. Nikjer tudi ne fantovske pesmi, kakor da je vse utrudila čudovita melanholija noči, vse zazibala v globok sen... Le iz travnikov je kipela belkasta megla; a je visela čisto pri tleh, da se je zdelo, kakor da travniki belo cvetijo.

Ves prešinjen od hrepenenja po ljubljeni deklici je stopal naglo, da mu je postalo toplo, in si je zdaj zdaj obrisal potno čelo.

A čim bliže je po pešpoti prihajal veliki cesti in Mundovi hiši, prvi v vasi, tem počasneje je stopal. In tem topleje mu je postajalo, skoro tesno.

Ko je prišel na cesto, se je za hip ustavil in podvomil: »Ali naj krenem kar domov, ali naj grem vendar mimo Mundovih?«

Ozrl se je proti hiši. Videl je, kako se okna na pročelju lesketajo v mesečini. Kakor bi ga s prijazno svojo svetlobo vabila in mu dajala pogum, ni šel čez prelaz na domače dvorišče, ampak je naglo krenil gori po cesti.

Vedel je, da spi Otilija v zadnji sobi, sama. Ko se je hiši približal, je videl, da je njeno okno v temi — širok kap je zagrinjal vso stran s slabotno senco.

Spet je pomislil: »Pojdem kar mimo, samo okno naj vidim.«

A ko je bil mimo, mu je postalo težko. Že je hotel pri lesi zaviti na domače dvorišče, kar se je okrenil in se še enkrat ozrl doli na okno Tilikine spalnice.

Kakor da bi ga bil v istem hipu poklical skozi noč tih glas, je naglo spet zavil doli po cesti.

Šel pa ni več po cesti, stopal je že po trati med cesto in hišo. A k oknu ni stopil. Počasi, zroč v nekaki vročini v okno, je šel mimo.

Ob voglu hiše se je obrnil. Zdaj je stopal povsem ob zidu.

Ob oknu je postal, posluhnil. Vse tiho.

Polzamolklo je zakašljalo, se prislono tesno k steni, napeto poslušal.

Nič se ni zganilo, nič nikjer zašumelo, nič se oglasilo.

»Tilika!«

Vse tiho... A kakor bi ga bil lastni poltihi glas hipoma zdramil iz bolestne omamice, se je ustrašil. In kakor da je hipoma pal raz njega težak, zlovešč čar, se je čez trenutek razveselil in si oddahnil.

Nagnil se je povsem k oknu.

»Lahko noč, Tilika! Sladko spi!«

Urno, nekako olajšan, je stopal proti očetovi hiši...

Ko sta se drugo jutro peljala z očetom mimo — luna je bila že davno zašla — je bila vsa hiša v temi...

* * *

Pisal ji iz mesta ni nikoli. Ni bila tedaj navada. Tudi ni vedel, bi ji li bilo ljubo. In gotovo bi vedela takoj vsa vas, in bi nastale morda prazne govornice. S tem bi tudi staršem ne naredil baš veselja.

Vse to je premišljal, ako ga je kdaj mikalo in sililo, naj ji kaj sporoči, kako se mu godi, koliko misli na njo, in naj jo povpraša, kaj da dela ona in ali tudi kaj misli nanj.

Mislil je v tistih mesecih na njo res mnogo. Bila je čudovita jesen, da je bil lahko mnogo v prosti prirodi in se je tam učil. V prirodi božji pa se je tem bolj spominjal doma. Stanoval je na periferiji mesta, tik ob drevoredu. Iz sobe je dan na dan, tudi ob dnevih, kadar je dežilo ali zaradi preobilnih pisarij ni mogel na prosto, gledal umiranje prirode. Vsako leto ga je ta čas polnil s čudno melanholijo, s tajnim nemirom in hrepenejem, to leto še bolj. Le da prejšnja leta to hrepeneje ni imelo določene smeri. Letos je vse drhtelo domov, po Otiliji.

A minila je jesen, s planin je zavel oster krivec, zapadel je sneg.

Tedaj je štel dneve do Božiča.

Če je druga leta težko pričakoval vsakih počitnic zaradi počitnic samih, če se jih je veselil, ker bo prišel spet iz mesta, iz enolične vsakdanje upreženosti, iz tesnega jarma šolskih zahtev in neprestanega učenja in bo smel domov, jih je pričakoval to leto s tem večjim nemirom. Zaradi Otilije. Da jo spet vidi, da spet govori z njo.

Bila mu je v vseh mislih.

Učil se je; zraven so se prsti igrali s svinčnikom; a glej, nenadoma so zagledale oči v knjigi, v zvezku, na kosu papirja, na mizi, začetne črke njenega imena, izpisano ime. Bral je povest, novelo, roman, a glej, vsaka junakinja je imela tako znan obraz, lepi obraz Tilikin. Neštetokrat je sanjaril v večernem mraku, preden je prižgal luč in sedel k učenju, kakšna pač bo o praznikih, kaj mu bo povedala, in kaj hoče povedati on njej. Čestokrat je vzel ob takih večerih, kadar je prižgal luč, iz kovčega Prešerna. Ni ga imel uvrščenega med druge knjige na polici, da ga ne bi vzel v roke kdaj kak sošolec, ki so pogostoma prihajali na obiske, in bi videl, kaj lepega da hrani v njem. Zavitega v svilnat papir ga je skrbno hranil v kovčegu, med perilom. A ob takih večerih, ko so bile vse misli polne mehke in polne spominov na Tiliko, ga je vzel iz skrivališča in ga je odprl pri sonetu: »Velika, Togenburg...« Večji in manjši šopek sta ležala tam: cvet, ki mu ga je dala tisti večer, ko ji je tolmačil sonet, prvi vidni dokaz njene naklonjenosti, in šopek, ki mu ga je poklonila zadnjo nedeljo, kakor bi ga hotela pred odhodom opomniti z njim: »Ne zabi me!«

Tisti posebni ostrí vonj posušenega cvetja mu je zadehtel naproti, ko je odprl knjigo. In ko je

vzel šopka v roke, sta mu nalahko zašumela, kakor da mu govorita.

Tedaj so se mu oči razširile, kakor da gledajo v veliko daljavo. Večkrat je glavo kar nehote okrenil proti oknu, pogledal vun v noč in posluhnil. Kakor da je zaslišal pozdrav iz domovine, mu je bilo, pozdrav od dragega, ljubečega in ljubljenege srca.

Razveselil se je. A je le tem težje čakal Božiča...

Ko je na sveti post prišel domov, je izvedel od mlajšega brata, da je Tilika nevarno bolna. — Kaj da ji je? — Da se je prehladila.

V prvem hipu je pomislil, da bi šel sam k sosedom. A je kmalu to misel zavrgel. Komaj da je prišel domov, pa bi že letel tja! Morda bi ne bilo ljubo staršem, morda tudi Tiliki in njenim staršem ne.

A da bi legel, mu ta večer ni pustilo. Dasi je bil utrujen vsled dolge vožnje po železnici in ker je s postaje šel s tovarišem iz sosedne vasi dve uri peš domov, se je odločil, da gre k polnočnici.

Šel je z brati. Svetili so si s smolnicami, zakaj noč je bila temna, in nalahko je naletaval sneg. Bratje, ki so se jim pridružili še trije fantje iz vasi, so govorili vso pot. On je stopal zadnji, pač poslušal, a tako brez vsega zanimanja in z mislimi povsem odsoten, da ni razumel polovice njih pomenka. Govoril ni vso pot nič. Mislil je le na Tiliko. Ali okreva, ali morda umrje? A kako bi bilo to mogoče? Tako zorno, mlado življenje, tako cvetoča krasota! A če bo bolehal, in ji bolehavost razje in uniči njeno lepoto? A tudi ta misel se mu je zdela nemogoča. Otresal se je je. Zakaj ni si mogel misliti Tilike drugačne ko tako, kakršna je stala pred njim v gozdu nad vasjo tisto zadnjo nedeljo o počitnicah, ko mu je dala šopek: najbujnejši, najlepšedehteči cvet.

Tudi pri polnočnici se ni mogel skoro niti za hip obraniti misli na njo; tem manj, ker je v cerkvi še bolj začutil telesno in duševno utrujenost in leno zaspanost. Trudil se je, da ne bi zadremal. In ko je s trudom odpiral oči, le napol, kakor zaspalo dete, mu je z obrazov svetnic, ožarjenih z morjem luči, gledal naproti obraz Tilikin. Zlato vitkega stebričja na velikem oltarju, čudno drhteče v valovečem svitu plapolajočih sveč, se je pretvarjalo pred dremavimi očmi v njene zlate lase, razpletene in valoveče, kakor jih je nosila v otroških letih.

Trudil se je še silneje, da bi bil zbran in bi molil. Vsa molitev pa se mu je zlivala v eno vročo prošnjo: »Božje Dete, podéli ji zdravje!«

Na Božič popoldne mu je rekla mati, ko sta bila sama v sobi:

»Mundova Tilika je bolna.«

V prvem hipu mu je postalo neprijetno, češ: »Ali me hoče izkušati?«

Pa je odvrnil kar mogoče malomarno:

»Vem. Jakec mi je pravil.«

»Pa te prosi, če bi imel kaj dišečega mila.«

»Dišečega mila?«

Začudil se je. A si je takoj rekel: »Saj vendar ni nič čudnega, če mlado dekle želi kaj takega, ako nima sama.«

»Dà. Micika je bila dopoldne tukaj, ko si bil v cerkvi, in je povedala,« je razkladala mati s povsem mirnim, vsakdanjim glasom.

»Pa ji dam svoj kos, ki ga imam s seboj. Kdo ji ga ponese?«

»Jakec lahko stopi tja.«

Pričakoval je, da bo mati rekla: »Nesi sam!« Zelo hvaležen bi ji bil za te besede. Zato ga je njen odgovor neprijetno zadel. A je rekel kratko: »Dobro, pa mu ga pripravim.«

Zavil je milo v papir in priložil listič z nekaj vrsticami. Da ji vošči za praznike, naj bi kmalu ozdravela. In da jo srčno pozdravlja... »Sem molil za Te pri polnočnici, da bi bilo kmalu bolje,« je še pripisal, ko je premišljeval precej časa, ali naj, ali ne.

Težko je čakal, da bi se Jakec vrnil.

»Kaj je rekla Tilika?« ga je vprašal zunaj pred pragom, kamor mu je šel naproti, ko je videl, da prihaja.

»Zahvaljuje se in te pozdravlja.«

Še težje mu je postalo pri srcu. »Ali ni rekla, da jo naj obiščem?« bi rad vprašal. Pa je rajši molčal.

Počitnice so minile, in odpeljal se je od doma, ne da bi bil Tiliko videl...

O Veliki noči je šel z nekim bogatim sošolcem na njegov dom, da bi ponavljala za maturo.

* * *

Po maturi je prišel domov srečen, da je zrelostni izpit srečno prebit. A bil je nekako umerjen, hladnejši, morda po mnogem delu še utrujen.

Vendar se je srčno razveselil, ko je Tiliko videl prvič, in vsakokrat, kadar sta se srečala.

Bila je krasna kakor prej. Bolezen ji ni zapustila niti najmanjšega sledu. Nasprotno, zdela se je še bolj zdrava in kipeča.

Dober teden je bil doma. Dnevi so bili vroči, polni težkega miru, ki je pritiskal človeka k zemlji,

polni električne soparice, ki je kar grozila, da se nekega dne izbesni v grozni nevihti, v blisku in gromu.

Proti večeru se je napotil, da se gre kopat v splav nad vasjo.

Gori na ledinah, na pašnikih, ki so bili skupna last vse vasi, je nepričakovano naletel na Tiliko. Sedela je na robu ceste, ki se je tam skoro za pol moža visoko dvigala iznad travnikov, in je pletla. Na ledinah se je pasla Mundova živina, druge ni bilo.

Kako da danes pase ona? je poizvedoval in se smehljaj od veselja, da sta se sestala.

Da so vsi bratje odšli z očetom h goricam po muhič; Micika pa mora biti doma pri Ciliki, najmanjši, ker se je tudi mama peljala v gorice, je pripovedovala. In tudi njene oči so se smejale od veselja, kadar jih je dvignila med govorjenjem iznad dela... Zazdelo se mu je nekajkrat, kakor da se razliva iz teh toplih rjavih oči po vsem licu neka posebna svetloba, ki dela vse obličje še krasnejše.

Če ji ni vroče tukaj na solncu, ko tako pripeka? jo je vprašal, ker je videl, da ji visi robec odpet na rame in kaže lepi, polni vrat, in da se ji zlati kodri oprijemajo čela.

»Seve mi je. Ali tebi ni?«

»Je. Zato se grem kopat.«

»Kopat? O, tedaj se ti prav nič ne mudi. Bi lahko ostal nekoliko pri meni. Vse popoldne sedim sama tukaj.«

»Rad!« je pritrdil vesel, ko je videl, kako ga prosijo tudi njene oči.

Sedel je k njej, ogledoval nogavico in se šalil, da se je zmotila, in jo je lovil za roko, češ, da ji pokaže, kje da je napaka.

»Pusti, sicer te pičim z iglo,« je grozila smehljaje.

Ob takih pogovorih in nedolžnih šalah sta se približala zavestno ali nezavestno, bi pač sama v tistem hipu ne mogla povedati, tesneje drug drugemu, da sta slonela drug ob drugem in je čutil skozi tenko obleko vročino njenih polnih, mehkih rok.

Omamljen po tej toploti in njeni bližini je nenadoma utihnil in se je naslonil še bolj ob njo. Ko je čutil, da se tudi ona, kakor utrujen otrok, privija z vsem telesom k njemu, ji je položil roko čez ramo in ji jo ovil pod naglavnim robcem okoli vratu, počasi, nalahko, kakor bi se še vedno bal, da se bo branila.

Nekaj časa sta sedela molče tako in oba naglo, težko dihala.

Kaj da bo delala, kadar prižene domov? jo je povprašal, da bi vsaj nekaj govoril. Govoril je skoro s težavo, tako je bil ves zamamljen, in polglasno, kakor v strahu, da jo zbudi iz polomamnosti, ko je videl, da je tudi ona vsa omamljena.

»Molzla in pospravljala bom,« je odgovarjala, tudi polglasno. Videl je, da ima oči napol zaprte, roke s pletenjem pa so se ji povesele.

»Kdaj pa greš spat?«

»Kadar pomijem in pospravim... A veš, zdaj spim v parni. V sobi je tako soparno. In Micika spi zdaj v sobi.«

»V parni? Sama?«

»Pa se ne bojiš?« je hotel še reči. A se mu je zazdelo otročje in ni izgovoril.

Kratko, pridušeno se je zasmejala.

»Preteklo noč je bil učitelj Svetina pri meni.«

»Tako?« je vprašal zateglo. Polagoma je odvil roko od njenega vratu in se je nekoliko odtegnil od nje.

Morala je čutiti njegovo osuplost. Morda se je v hipu zavedela, kako nepremišljeno se je prenačila, kako globoko ga je zadela v srce. Zakaj sunkoma je privzdignila glavo, široko odprla oči in ga pogledala vroče in proseče. Lepe ustnice so se ji zaokrožile v čuden smehljaj, ki se mu je zazdel nelep, dasi je do tedaj njen smehljaj tako ljubil. In smehljaje se mu je laskala, laskaje mu očitala:

»Zakaj pa ti nikoli ne prideš?« —

Ni se šel kopat tisti večer. — Ne da bi ji kaj očital, ne da bi jo izpraševal o učitelju ali o komerkoli, se je s kratkim: »Lahko noč, Tilika!« poslovil od nje.

Počasi je stopal doli po cesti. V glavi mu je kovalo in pri srcu ga je držalo kakor s kleščami.

Prede je odprl lesa in vstopil na domače dvorišče, je postal, da se malo umiri. Zastrmel je prek po travnikih, tja na lesove na drugi strani doline. Bili so že vsi v senci, mračni in mrki. Dve ptici, je videl, sta pluli v smeri proti gozdovom, visoko v zraku. Zdelo se je, da ploveta naravnost v solnce. A nad šumo sta se zasukali v dveh velikih krogih, za hip zaplahetali s perutmi, kakor da sta nenadoma onemagali v drzovitem poletu proti solncu, in sta naglo padli v temoto gozda...

Ni mogel zaspati. Noč je bila strašno soparna — ali se je le njemu tako zdelo? — in vsa bela: ob takih nočeh je vedno bolj nemirno spal. In neprestano mu je vrtala v glavi boleča misel: »Morda je tudi nocoj pri njej.« Nekajkrat se je ob tej misli

kakor v nekaki omotici nehote dvignil, da bi videl vsaj skozi okno sosedovo hišo. In prišlo mu je hrepenenje: »Ko bi šel in se prepričal!« A je takoj zavrgel nelepo misel.

Nenadoma se je domislil njenega daru, ki mu je bil do nocoj največja dragocenost, cveta, ki mu ga je bila dala iz Prešerna, in šopka, ki mu ga je bila izročila zadnjo nedeljo o prejšnjih počitnicah.

Zapeklo ga je v srcu in v glavi ob tem spominu.

Brzo je vstal in stopil k omari, kjer je hranil Prešernove pesmi in v njih oba šopka.

Previdno in tiho je odklenil. A že poltiho škripanje ključa ga je zbolelo v glavo.

Potegnil je Prešerna izmed knjig, ga odprl, vzela iz njega šopka. Knjigo je položil nazaj na prejšnje mesto, s cvetjem je stopil k oknu.

Tam se je zagledal za čas v sosedovo hišo. Glej, vsa mirna, vsa oblita z luninim sojem. Okna se lesketajo v mesečini. Dalje gori ob cesti stoje gospodarska poslopja. Tam je parna, tam spi Tilička... Če spi? Morda pa čaka? — A morda je pri njej oni. In mu pripoveduje današnji dogodek in pogovor, in se oba porogljivo smejeta... Razumi žensko srce, če moreš! —

Naslonil je glavo ob hladno steklo in zaprl oči, da ne bi gledal te slike, ki mu je stiskala srce s težo ogromne gore.

Ko je spet odprl oči, je pogledal šopka, kakor da se ju je šele zdaj domislil, ju šele zdaj začutil v roki. Počasi, zamišljeno ju je pritisnil k ustom, vroče, skoro pobožno je poljubil rahlošumeče

cvetje. A kakor da ga je speklo, kakor da je v hipu začutil velik gnus, ga je prihodnji hip zahitil s silo skozi okno. Videl je ob mesečini, kako je v velikem loku trepetalo skozi zrak in padlo daleč od hiše v temno travo. Povsem izginilo je v travi, kakor da ga ni nikjer več, kakor da ga ni bilo nikoli...

Jesen.

Povsem na prsi je zlezla starcu glava. Kakor da je zaspal, je bilo. A ni spal, bil je le na potovanju, romal je, daleč, daleč — v mladosti, v življenja pomladi... Kar je nenadoma začutil neprijeten hlad. Senca debelega kostanja mu je prilezla čez noge gori na prsi in na glavo in ga je pokrila čez in čez.

Stresel se je, močneje je objel palico, kakor da se hoče opreti ob njo, da ne pade. Sunkoma je dvignil glavo.

Začuden se je ozrl pred se doli po drevoredu, zatem še bolj začuden naokoli. Dvignil je desno roko iznad palice in si pogladil z njo čez čelo, pomencal si oči, kakor da briše in preganja iz njih sanje, ki so mu pokazale čudno, neprijetno podobo.

Pa se je spet ogledal naokoli, z dolgim, začudenim pogledom, in je globoko zavzdihnil.

Videl in zavedel se je resnice:

Jesen je, in listje odpada in umira...

Kadar listje pada...

Grem skozi noč. Tu tam lesketa
rumena luč, ko da zakladi cvetó,
vse je tako tiho in mirno, mirno,
da slišim list, ki vrh jesenskega drevesa trepeta.

Težko mi je.
Pred mano cesta in je ni luči,
ki bi mi klicala: Popotnik, odpočij!
Sam, sam grem skozi noč in mraz.
Tam na ovinku čaka name bled obraz.

Rumeni list, ki vrh jesenskega drevesa trepeta,
zdaj zdaj pade na tla.

Joža Lourenčič.